לכתחלה או דיעבד. אליר ומוריים קאי: כל קנקנים מחרם נינהו: קינסא. הכנים קיסמין דולקין לתוך הקנקן עד שנשרה זפתו:

והלכתה כמהן דחסר. ולה דמי להחזירן בכבשן דהתם כיון שהסיקן

מבחוץ עד שנשרה ופתן כבר נתלבן החרם אבל הכא כיון שהכנים

האור מיד זפחו נושר. ומהכא שמטינו

דהני חביות או קנקנים לפי שמכניסן

לקיום לא סגי בהכשר בפנים בין

לשרפן בין לתת לתוכן מים חמין

מדאסיר בקינסא דהיינו באור עלמו

כ"ש במה שהוחם ממנו אבל אם אפשר

לשרפן מבחוץ שרי לפיכך לריך לערן

מעת לעת או להשהותם עד שנים

עשר חדש: לה הש למילתה. למגזר

שכרא אטו חמרא דשכרא מבטל ליה

לטעמיה דחמרה: דפקוסנה. של

לפיעי בקר ונתן בהן יין נסך: איסורא

דלעולס. כלומר איבדתם על חנם:

אין להם טהרה. מיין נסך הנבלע

בהן משום דבליעי טובא: מחפורת

של לריף. קרקע שחופרין משם לריף

ובלע"ז אלו"ם ובלשון אשכנו בייס"א:

פרוק. שם החיש: רופילה. שני

למלך: שחימי. מקרקע שחמתית רוש"א בלע"ו: פחווחה. כלי חרק:

דבי מיכסי. מקום (h) קרקעיתו קשה:

כסי. כוסות של חרס וחין מכניסן

לקיום אלא שותין בהם: אי שתי בהו

עובד כוכבים פעם ראשון דכולי

עלמה הסור. דחיידי דרכיכי בלעי

ואסירי עד שימלאם מים שלשה ימים

א) הני כלי פתוותא כל"ל.
ר"ת, ב) כתובות קז:,
ג) פסחים ל:, ד) [ועי לקתן

לה: רש"י במשנה ד"ה רבי ובית דינו וכו' ותוס' לקמן לו. בתוך ד"ה אשר וכו'

במתני' כתב רשב"ם בשם

ו) בק"ח: נוגע בכום של חחד

מהם, ז) ול"ל דבובחים פרק

ק א מיי' פי"א מהלכות מ"א הלכה טו סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד

סימן קלו סעיף ד: קא ב ג ד מייי שם הלי טו סמג שם טוש"ע י"ד סי" קלה סעיף יד: קב ה מיי" שם הלכה טו וסמג שם טור ש"ע י"ד סימן קלו סעיף ד: קג ו ז (מיי׳) סמג שם טוש"ע י"ד סימן קלה סעיף ה: קד ח ט י מיי שם הלי יו וסמג שם טוש"ע

יז וסמג שם מוש"ע י"ד שם סעיף א: קה ב מיי שם הלכה יח מוש"ע שם ס"ד: קו ל מיי שם הלכה יט טוש"ע שם סעיף ו: קו מ מיי' פ"ה מהלכות חמץ ומצה הלכה כה סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן חנא סעיף כג:

רבינו חננאל

ואסיקנא דציר או מורייס שורפין: **איבעיא** להו כולהו לכתחלה ופשטינן שאינן מזופפין אכל מזופפין אסורין וא"ר יוחנן אם החזירן לכבשן כיון שנשר זפתן מותרין ואמו וב אשי לא תימא עד דנתרא זפתן כולו אלא אפילו רפאי מרפא דיו: קינסא פי עץ ומפורש בפרק במה מדליקין ובפרק כל הבשר עכשיו אם הדליק עץ והשיר זפתן בעץ כגון אור דולק אסור. איבעיא להו מהו לתת לתוכן שכר רב נחמן ורב יהודה אסרי רבא ורבינא שרו וקיימא לן כרבא ורבינא: ירושלי אמר b) רבא כשהלך ר' עקיבא לזופרין שאלון ר' עקיבא לזופרין שאלון ליה קנקנים של עובדי כוכבים במה הן טהרתן אמר להן מזו למדתי עליהם מה אם בשעה שאינן זפופות איתמר עליהם מותר בשעה שהן עליהם מותר בשעה שהן זפופות אלא שנתקלפו זפתן לא כל שכן וכשבאתי אצל חכמים אמרו לי על ידי זפת הן בולעות: פי' מאני דפקוסנא יש מי שאומר כלי עץ ארז והן תאשור ויש מי שאומר כלים מדובקים בפקסנא ובלשון ערב אלך: כלי נתר שנשתמשו בהן עובדי כוכבים יין אין להם טהרה עולמית והן כלי מחפורת של צריף יש מי שאומר כלים הנעשים מן אלשב ארל כורי דארמאי וחצרי שחמי דארמאי ופתוותא דבי מכסי פי' פתוותא כלי חרש שהח מפיחים לי זווש שהם טפיחהם לו דברים שאין מוכנסין לקיום הן כלומר אין דרך בני אדם למלותז הכלים זמן אלא לפי שעה נותנין וכן אגא לב שבו מונדן בהן ושותין אבל אין מניחין בהן לשומרן עד זמן וכיון שהדבר כך . משכשכן במים ומותרין והלכתא כסי דאישתי בהו עובד כוכבים ועודן חדשים פעם ראשונה אם שתה בהן ישראל בראשונה ועובד כוכבים

מליגת תרנגולת נמי אסר דחשיב ליה

ככלי ראשון: והלבתא במאן

דאסר. בכל התורה כולה אמר רבינא לקולא ורב אחא לחומרא והלכתא

> ל) בירושלמי איתא ר׳בא. ב) אולי ל״ל וכל העך דברים הם כלים שאין מכניסן לקיום הן.

בשניה אסורין אבל שתה

בעא מיניה ר' יהודה נשיאה מר' אמי. נראה דאינו ר' יהודה נשיאה דשרא מישחא כי אותו בן בנו של רבינו הקדוש היה ואף בברייתא הוא נזכר (ב) ותני עלה ורבותינו התירוה לינשא ובתוספתא (פ"ה) נמי גרס רבי יהודה החיר את השמן אלא אחריו היה ושמא

בו בנו של ר׳ יהודה דגזר על השמן הוה די והוא ר' יהודה הנשיא דמועד לכתחלה או דיעבד ת"ש דתני רב זביד בר קטן (דף יב:) דקאמר התם דאישתי מיא דאחים קפילא ארמאה ושמע רב ⁶ (אסי) ואיקפיד: קרנסא. פ״ה ולא דמי להחזירן בכבשן דהתם כיון שהוסקו מבחוץ עד שנשרה ופתן כבר נתלבן החרם אבל הכא כיון שמכנים האור מבפנים מיד זפתן נושר וכן הדין בחביות שלנו ומשמע לפירושו כי אם היה מסיקו מבפנים עד שאם היה זפת מבחוץ והיה נושר כי די בכך ואין נראה לרבינו אלחנן כי יש לחוש דלמא חס עליה דלמא פקעה דאף בשל חרם אמר פרק כל שעה (פסחים דף ל:) דלא נימלי לקדירות גומרי דחיים עלייהו דלמא פקעי כ״ש בחביות דחיים שלא ישרפו וכתב הרב ר' משה מקוצי דאע"ג דפסקינן הלכתא כמאן דחסר מ"מ לכפות החבית על החש אם האש גדול כל כך וחזק מבפנים שידו סולדת מבחוץ מותר וחשוב כמו הגעלה וענין הגעלה החיר ר"ח להגעיל חבית לטהר מיין נסך אם פתח אחד משוליה וזורק רותחין לתוכה ומהפך המים על שוליה אילך ואילך דאע"ג דבשאר איסורין לא סלקא הגעלה בהכי דאפילו עירוי מכלי ראשון ליכא הכא מ"מ איכא למימר ביין נסך דתשמישו בלונן שרי ומביא ראיה מדקא"ר יוסי לקמן בפ"ב (עה.) חולטן במי זיתים ובשאר איסורין לא מהניא חליטת מי זיתים ור"י אומר כי מצוה מן המובחר להגעיל כל נסר לבד ולזרוק עליה מאותו כלי עלמו שהוא רותח על האור ודי בכך אע"פ שפסקה הרתיחה כשמעבירה מן האור ויש משימין קערה בתוך מחבת על האש עד שהרתיחות עולות תוך הקערה ומאותה קערה מגעילין ובזה מסופק ר"י אם זה מועיל ככלי ראשון אם לאו ותלה הדבר להחמיר ואסר בהן להגעיל דחשיב ככלי שני ולענין

אושעיא הלוקח קנקנים מן העובדי כוכבים חדשים נותן לתוכן יין אישנים נותן לתוכן ציר ומוריים לכתחלה בעא מיניה ר' יהודה נשיאה מרבי אמי החזירן לכבשן האש ונתלבנו מהו א"ל ציר שורף אור לא כ"ש אתמר נמי א"ר יוחנן ואמרי לה אמר ר' אסי א"ר יוחנן יקנקנים של עובדי כוכבים שהחזירן לכבשן האש כיון שנשרה זיפתן מהן מותרין אמר רב אשי ילא תימא עד דנתרן אלא אפי רפאי מירפא אע"ג דלא נתר קינסא פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר וחד שרי יוהלכתא כמאן דאסר איבעיא להו מהו ליתן לתוכו שכר רב נחמן ורב יהודה אסרי ורבא השרי רבינא שרא ליה לרב חייא בריה דרב יצחק למירמא ביה שכרא אזל רמא ביה חמרא ואפילו הכי לא חש לה למילתא אמר אקראי בעלמא הוא רב יצחק בר ביסנא הוה ליה הנהו מאני דפקוסנא מלינהו מיא אנחינהו בשימשא פקעו א"ל רבי אבא אסרתינהו עלך איסורא דלעולם אימור דאמור רבגן ממלינהו מיא אנוחי בשימשא מי אמור א"ר יוֹסנא א"ר אמי יכלי נתר אין לו מהרה עולמית מאי כלי

וכדאמרן [ע"א]: קוניא. כלי חרם מלופה באבר וקורין פלומי״ד: ירוקא אסור נתר א"ר יוםי בר אבין יכלי מחפורת של צריף (כ) דמשום דמלריף. שיש בו קרקע דבי פרזק רופילא אנם הני כובי מפומבדיתא מחפורת של לריף ובלעי טפי: רמא בהו חמרא אהדרינהו ניהלייהו אתו קרטופני. בקעים וֹסדקים: דמלרפי שיילוהו לרב יהודה אמר "דבר שאין מכניםו ובלעי. שיש בהן לריף ובלעי טפי: לקיום הוא משכשכן במים והן מותרין אמר דמדייחי רב עוירא יהני חצבי שחימי דארמאי כיון דלא בלעי מובא משכשכן במים ומותרין אמר רב פפי 'הני יופתוותא דבי מיכסי כיון דלא בלעי מובא משכשכן במים ומותרין כסי רב אסי אסר ורב אשי שרי אי שתי בהו עובד כוכבים פעם ראשון כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי בפעם שני איכא דאמרי פעם ראשון ושני כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי בפעם ג' יוהלכתא פעם ראשון ושני אסור ג' מותר יא"ר זביד להאי מאני דקוניא חיורא ואוכמא שרי ירוקא אסור משום דמיצריף ואי אית בהו קרטופני כולהו אסירי ידרש מרימר קוניא בין אוכמא בין חיורא בין ירוקא שרי מאי שנא מחמץ בפסח דבעו מיניה ממרימר הני מאני דקוניא מהו לאשתמושי בהו בפיסחא ירוקא לא תיבעי לך דמצרפי ובלעי ואסירי כי תיבעי לך חיורי ואוכמי מאי כי אית בהו קרטופני לא

תיבעי לך דודאי בלעי ואסירי כי תיבעי לך דשיעי מאי "אמר להו כרבינא לקולא כדאמרינן פרק (כל הבשר) [גיד הנשה] (חולין דף 12.) * ולכך הולרך לפסוק כאן כמאן דאסר: ישרא למירמי ביה שיברא. אומר ר"י דה"ה מים וכל שאר משקין לבד מיין: בלי נתר. אומר ר"י דתרי גווני נתר (ד) שעושין ממנו כלים וזה אינו אותו דפ"ק דשבת (דף מז.) דקאמר כלי נתר וכלי חרס טומאחן שוה ויש °עוד נחר שלישי שאין עושין ממנו כלים אלא מכבסין בו את הכלים והוא ששנינו (מדה דף פא:) אלל שבעה סמנין המעבירים את הכתם נתר כו': בבי פרש"י כוסות של חרס ואין מכניסן לקיום אלא שותין בהן ואי שתי בהו עובד כוכבים פעם ראשון ושני אסור דאיידי דרכיכי בלעי ואסירי עד שימלאם מים ג' ימים כדאמר לעיל ולפי זה נהגו העולם לימן מים בכלי חרס חדש ולהשהות בו זמן גדול קודם שישתמשו בהם יין לפי שאם יגע בהם עובד כוכבים אח"כ לא יצטרך עירוי אבל קשה לר"ח מהא דאמר לקמן בפ"ב (דף עד:) מודה (ה) רבי בקנקנים שהן אסורין לפי שמכניסן לקיום הא לאו טעמא דמכניסן לקיום כמו בכלי חרם סגי בניגוב בעלמא כמו בגת ומחץ ומשפך והדחה בשאר כלים מועיל כמו ניגוב בגת כי גם ניגוב אינו להפליט רק להסיר הזוהמא שנדבק מבחוץ ואין סברא לומר כי בקנקנים נשתמש עובד כוכבים מים בתחלת תשמישו לכך פר"ת דמיירי הכא בכסי בין חדשים בין ישנים ושתה בהם עובד כוכבים יין כמה פעמים וה"פ הלכתא פעם ראשון ושני כלומר שתי הדחות במים אינם (י) רולים להכשירו שלישי מותר פי' דאו ודאי בהדחה שלישית נפלט הכל וכיוצא בדבר מצינו פרק התערובות (זבמים דף עט:), גבי חרסן של זב וזבה פעם ראשון ושני טמא שלישי טהור פירוש הוא כלי שהטילו בו הזב והזבה מימי רגלים וקאמר דמים ראשונים ושניים טמאים שמעורב בהם מי רגלים של זב אבל מים שלישיים טהורים וגם במדרש אסתר גבי ישנו עם אחד שא"ל המן לאחשורוש אם זבוב נופל לכוסו של אחד מהם זורקו ושותהו ואילו אדוני המלך נוגע בהם ח חובטו בקרקע ולא עוד אלא שמדיח כוסו שלש פעמים ודוקא בכוסות של חרם אבל של עץ או של מתכת חכוכית אין לריך להדיח רק פעם אחת מיהו בהרבה מקומות בתלמוד מלינו כוסות סתם שהם של מתכות וזכוכית ונכון להדיח שלש פעמים בכל הכלים: כקוניא. פ"ה כלי חרם מלופה באבר פלומי"ן בלע"ו וקשה לר"ת " (דאמר בזבחים פרק קדשי קדשים) גבי מזבח מני סיד וקוניא ולא קאמר אבר שהוא לשון התלמוד כדאמר 🕨 פתילה של אבר וע״ק מי גרע חיפוי אבר מאם היה כולו ממנו וע״ק דאמר ירוקי אסירי משום דבלעי דמלריף ובשלנו איכא ירוקי ולא מצריף לכך פר״ת קוניא היתוך כלי זכוכית שלא נתבשל כל צרכו והוא מן החול כמו כלי חרס כדאמרינן פ״ק דשבת (דףטו:) הואיל ותחילת ברייתו מן החול שוינהו רבנן ככלי חרם כדאמרינן ואע"ג דכלי זכוכית שלם לא בלע הכא כיון דאין בו אלא חיפוי על החרם בלע וכן פירש הערוך:

ה) [ני לילפונוים כ ה) [סנהדרין נב.], ח) [סנהדרין נב.],

גליון הש"ם תום' ד"ה והלכתא כו' ולכך הוצרך כו'. וכן לקמן לף עה ע"ז: תום' ד"ה כלי וכו' ויש עוד נתר הריב"ש סימו ל"ה:

הגהות הב"ח (ה) רש"י ד"ה דבי וכו׳ שקרקעיתו: (ב) ד"ה ירוקא אסור משום כל"ל ואות ד נמחק: (ג) תום" ד"ה בעה וכו' ותני עלה. נ"ב בפי מי שאחזו ד' עו: (ד) ד"ח כלי וכו' דתרי נווני נתר יש נתר שעושין ממנו: (ה) ד"ה כסי וכו מודה ר"מ בקנקנים וכו' הא לאו טעמא דמכניסן יא כמו סעממ דמכניםן לקיום בכלי חרס גמי סגי: (ו) בא"ד אינם מועילין להכשירן שלישי:

לעזי רש"י

אלו"ם. צריף. . ביייס"א. צריץ (בגרמנית). ביייס"א. צריץ (בגרמנית). רוש"א. קרקע אדומה. פלומי"ר. לצפות בעופרת.

מוסף רש"י

מאני דקוניא. כלי חרס שמחפין עליהם עופרת שקורין פלומבלי"ר בלע"ז (כתובות קז:). ושל חרם הוא וטוח באבר (פסחים חיורא. שהעופרת מחליק את החרס ואינו מניחו לבלוע, אבל הירוקים מעורב לריף שקורין אלו״ם בתוך העופרת והוא עז ומחלחל את החרם וכולע (כתובות את יאת שופן (בוובות קו:). ירוקא. עשויין מקרקע שחופרים ממנה זריף אלו"ם בלע"ז והוא עז אסור. לענין חמן בפסח וגיעולי עובדי כוכנים ויין נסך (כתובות קו:). דשיעי. שהן חלקים (פסחים ל:).

בהן פעם ראשונה ושניה ובשלישית שתה בהן . עובד כוכבים שוטפז דהני מאני דקוניא בין

דשיעי ולית בהו קרטופני

רבינו חננאל (המשך)